

STANJE NA JAVNI AGENCIJI ZA KNJIGO SO DOLŽNE RAZISKATI PRISTOJNE INSTITUCIJE

Ob dejstvu, da je področje knjige v Sloveniji tako z družbenega, gospodarskega kot tudi s političnega vidika marginalizirano, ko vsi kazalci stanja na tem področju strmo padajo, je pač tako Javni agenciji za knjigo RS (JAK) kot tudi Ministrstvu za kulturo RS (Mzk) težko pripisovati uspešno delo in pozitivne zasluge. Priznati sicer moram, da bi lahko bilo, ali da utegne biti še slabše – saj ne dvomim, da tudi v Sloveniji živi veliko ljudi, ki jim za knjigo kratko malo nikoli ni bilo in jim tudi nikoli ne bo mar. Takšni slovenski državljani se, kljub morebitnim visokim političnim ali javnim funkcijam, zelo verjetno marsičesa v zvezi s civilizacijskimi vrednotami, človečnostjo in slovenstvom pač ne zavedajo dovolj. In jim glede tega najbrž ni pomoči.

Hkrati pa vendarle ni mogoče spregledati dejstva, da v Sloveniji živi dovolj ljudi, ki do slovenske knjige niso brezbrizni. Taki ljudje se tudi zavedajo, da področje slovenske knjige mora biti sistemsko in zakonsko urejeno – in da je seveda področno zakonodajo potrebno tudi spoštovati.

Vemo namreč, da na tem področju obstaja mnogo partikularnih zasebnih, poslovnih, skupinskih in, ne nazadnje, tudi političnih interesov. A to v resnici ni problem. Saj ti različni interesi v področje vnašajo določeno dinamiko in razvoj – vendar le pod pogojem spoštovanja za vse enako veljavnih zakonov. Ta zaveza spoštovanja zakonov pa seveda še posebej velja za strokovne in politične urejevalce področja – torej za nosilce javnih funkcij v odgovornih institucijah, kot sta JAK in Mzk. Drugače ne gre. Zagotovo pa v prid področja slovenske knjige mora do sleherne nezakonitosti veljati ničelna toleranca vseh deležnikov. Sicer področju grozi zmeraj večja škoda in v končni posledici tudi razsulo.

Prav zaradi teh razlogov bi morale obstoječe nezakonite razmere na JAK resno skrbeti tako strokovno javnost na področju knjige kot tudi davkoplačevalce, saj porabljena javna sredstva ne služijo svojemu namenu (samo za tekoče poslovanje na primer JAK letno porabi čez 900.000,00 EUR). Kot je ugotovilo Mzk, ki je po zakonu o JAK dolžno nadzirati »zakonitost, učinkovitost in uspešnost dela«, namreč ta javna institucija ne posluje zakonito. Tega tudi upravni organ, torej svet agencije, ki je direktorici pred kratkim sicer z enim

večinskim glasom izglasoval zaupnico, ni zanikal. Odločil pa se je za neupoštevanje s strani kompetentne institucije ugotovljenih nezakonnosti – in s tem v odnosu do ustanovitelja ter slovenske strokovne in širše javnosti za te nezakonnosti prevzel odgovornost. Pri tem pa očitno zavestno prezrl, da je prav spoštovanje zakonodaje osnovni in nepogrešljivi pogoj za uspešno organiziranje in uresničevanje javnega interesa na področju knjige.

Ker je jasno, da slovenski javni interes na področju knjige spričo ugotovljenega netransparentnega in nezakonnitega poslovanja JAK ne more biti uresničen, se je seveda potrebno vprašati, čemu služi kakršna koli interna ali javna podpora takemu poslovanju. Lahko sicer domnevam, da ima aktualno vodstvo JAK tudi svojo pozitivno plat. Vendar pa ob stanju na področju knjige kratko malo ni mogoče govoriti o njegovi uspešnosti. Zagotovo pa nima pravice do nezakonnitega, netransparentnega in klientelističnega poslovanja. Takšne pravice mu tudi javna podpora neke skupine ustvarjalcev na področju knjige seveda ne more dodeliti. In je pri tem vsako nadaljnje javno prerekanje predvsem odveč. Saj so zadevo v imenu slovenske javnosti in v prid javnemu interesu na področju knjige v skladu z veljavno zakonodajo tako ali tako dolžne raziskati in urediti pristojne institucije – v prvi vrsti torej KPK, Računsko sodišče RS in MzK. Vzpostavitev zakonitega stanja na področju knjige pa je vsekakor primarni interes zainteresirane javnosti.

Vlado Žabot